gemeente Rheden

Raadsvoorstel

portefeuillehouder	begrotingsprogramma	draagt bij aan Global Goal(s)
G. Hofstede	1 Economische Ontwikkeling 2 Welzijn 3 Gebiedsontwikkeling 4 Duurzaamheid 5 Bestuur & Veiligheid	17 Partnerschappen om doelstellingen te bereiken

b en w-vergadering	agendapunt	bijlage(n) ter inzage
13 juli 2021	4	3

rol raad	soort document
Ter besluitvorming	Raadsvoorstel en -besluit

voorbereidende vergadering	agendapunt
14 september 2021	

raadsvergadering	agendapunt
28 september 2021	

onderwerp
Verstedelijkingsconcept Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en Food Valley.

INHOUD VOORSTEL
- Het Verstedelijkingsconcept (deel 1) vast te stellen als basis voor de verdere samenwerking met de partners (Rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking, economie, bereikbaarheid, groen en leefbaarheid;
- de ontwerpprincipes van dit concept door te vertalen naar het eigen lokale omgevingsbeleid;
- in te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2).

1 Waartoe is het voorstel gedaan?

In de regio's Arnhem-Nijmegen en Food Valley wonen op dit moment al meer dan een miljoen inwoners. De bevolkingsprognoses geven aan dat dit aantal in de komende decennia nog flink zal groeien. Dat maakt dat er een enorme bouwopgave ligt. In de komende 20 jaar zijn zo'n 100.000 woningen extra nodig in deze regio's (Woondeal). Dat is niet alleen een forse (bouw)opgave, dat heeft ook een grote impact op de regio die bekend staat om zijn groene en ontspannen leefomgeving en economisch-maatschappelijke dynamiek.
In een proces van ontwerpend onderzoek is een verstedelijkingsstrategie opgesteld waarin opgaven voor wonen, werklocaties en werkgelegenheid, mobiliteit, bereikbaarheid, recreatie, klimaat en water, energietransitie, landbouw, biodiversiteit, stikstof, leefbaarheid, natuur en recreatie, integraal worden meegenomen.

De Verstedelijkingsstrategie maakt, samen met de Woondeal, onderdeel uit van de 'Groene Groei opgave' van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
De Verstedelijkingsstrategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit (kwalitatieve groei). Voor de (middel)lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel '*Meer landschap, meer stad*'.

In het bestuurlijk overleg MIRT is eind 2019 met het Rijk afgesproken om voor de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley te komen tot deze integrale verstedelijkingsstrategie in samenwerking met de provincies Utrecht en Gelderland, waterschappen en 26 gemeenten. In het najaar van 2020 hebben alle colleges in de regio's de Contourennotitie vastgesteld en de raden daarover geïnformeerd. Deze notitie beschreef de aanleiding, uitgangspunten en een eerste aanzet voor het ontwerpend onderzoek. Via regionale (raads)bijeenkomsten, webinars en lokale sessies zijn gemeenten geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject. De gemeenteraad is in haar oriënterende vergadering d.d. 18 mei 2021 geconsulteerd.

Met voorliggende Verstedelijkingstrategie worden de uitgangspunten en ontwerpprincipes voor een Groene Metropoolregio nu voorgelegd. De strategie bestaat uit twee delen:

- Deel 1: Het Verstedelijkingsconcept, waarin voor alle bouwstenen ontwerpprincipes zijn neergelegd.
- Deel 2: Gebiedsuitwerkingen waarbij in acht gebieden (waarvan drie sleutelgebieden) de ontwerpprincipes toegepast en vertaald worden. Dit onderdeel geeft op zowel de gebieds-uitwerkingen als de werkwijze al een aanzet. Dit onderdeel wordt in de 2e helft van 2021 nader uitgewerkt.

De samenwerking zal bekrachtigd worden met een zogenoemd Verstedelijkingsakkoord. In dat akkoord staan de afspraken voor de verdere samenwerking volgens de principes van het Verstedelijkingsconcept, de fasering en de vereiste (onderzoeks)investeringen. De colleges zullen besluiten over dit Verstedelijkingsakkoord.
Met het ondertekenen van een Verstedelijkingsakkoord weten wij ons verzekerd van steun en partnerschap van het Rijk en provincies in grote ruimtelijk keuzes, ingrepen en investeringen.

2 Wat is de aanleiding?

Tot 2040 moeten er (versneld) conform de huidige woningprognoses zo'n 100.000 woningen worden toegevoegd in het gebied Arnhem-Nijmegen-FoodValley. Deze opgave raakt andere belangen en heeft een grote impact op de leefomgeving van veel (toekomstige) inwoners.
De combinatie van verschillende bovenlokale opgaves vraagt om een integrale afweging en aanpak en interbestuurlijke samenwerking. Samen met de 26 betrokken gemeenten en het Rijk (de ministeries: BZK, I&W en EZK en LNV), de waterschappen en de provincie Utrecht is aan een verstedelijkingsstrategie gewerkt.
De Verstedelijkingstrategie is een 'paraplu' waarbinnen de ruimteclaims vanuit de verschillende regionale opgaven kunnen worden afgewogen. Zij biedt ordenings- en ontwerpprincipes t.b.v. een integrale afweging.

Doel van de Verstedelijkingsstrategie is om de groei voor wonen, werken, mobiliteit op een goede en duurzame manier mogelijk te maken en tegelijkertijd de landschappelijke waarden en samenhang van onze Groene Metropool te versterken.
Het deelnemen aan dit strategisch ruimtelijke traject maakt het mogelijk grote ruimtelijke opgaven (woningbouw, landschapsontwikkeling en recreatie, energietransitie en klimaatadaptatie, infrastructurele en mobiliteitsoplossingen en economische ontwikkeling) integraal en in nauwere meerjarige samenwerking en met andere partijen te realiseren.
Uit onderzoek blijkt dat een schaalsprong nodig is ten opzichte van de huidige opgave. De schaalsprong vraagt samenwerking, gezamenlijk gewogen keuzes en afgestemde, gebundelde investeringen. De impact van de verwachte groeiopgave in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley geeft ook aanleiding tot het zoeken van partnerschap met Rijk en provincies.
Het beoogd effect is om met de strategie de groei te accommoderen en tegelijkertijd de groene leefkwaliteit te versterken zodat het meerwaarde oplevert voor inwoners en bedrijven.

Met het tekenen van het Verstedelijkingsakkoord faciliteert de regio de Rhedense opgave op het gebied van wonen en werken waarvoor ook de andere regiogemeenten zich gesteld zien. Er is geen sprake van uitoefening van gemeentelijke taken. Daarvan is slechts sprake nadat daarvoor mandaat en/of volmacht is verleend door de betreffende bestuursorganen van onze gemeente.

3 Wat is het bestaand beleid c.q. kader?

- Gemeenschappelijke regeling regio Arnhem-Nijmegen.
- De WGR en de Gemeentewet.
- Besluit Begroting en Verantwoording, (BBV).
- Beleidsnotitie samenwerkingsverbanden gemeente Rheden.
- Visiedocument Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio.
- Woonvisie 2021-2025.
- Structuurvisies Kleine Kernen en Buitengebied.
- Economische visie 2018-2022.

4 Wat willen wij bereiken?

Met de Verstedelijkingsstrategie willen wij in regionale samenwerking invulling geven aan de woningnood. Uiteraard zal de gemeente Rheden daarin haar kwantitatieve aandeel in de woningbouw opgave leveren, maar met behoud van haar 'groene waarden' en in een afgewogen balans.
Primair streven wij naar een vitale samenleving met een hoge kwaliteit leefomgeving. Het bouwen van woningen is vooral gericht op het realiseren van duurzame hoogwaardige leefomgevingen.

De woningbouwopgave kan, afhankelijk van de omvang, een substantiële impact hebben op de lokale samenleving. Zij kan daarmee bijdragen aan een vitalisering (verjonging) en sociaal-economische versterking van de lokale samenleving (met spin-off in de lokale economie, het verenigingsleven, etc.).
De verstedelijkingsopgave vereist lokaal maatwerk, rekening houdend met lokale kwaliteiten, kansen en ontwikkelingen. Voor de gemeente Rheden betekent dit dat wij de verstedelijkingsopgave zouden willen benutten om kwetsbare wijken te versterken, bijvoorbeeld door een meer diverse samenstelling, een verbetering van de leefbaarheid en duurzaamheid van wijken.
De Rhedense leefomgeving leent zich vooral voor wonen en recreëren.
Autonome ontwikkelingen zoals vertrekkende bedrijvigheid zouden benut kunnen worden voor een mogelijke herstructurering of herbestemming van verouderde of versnipperde bedrijfsterreinen. Met name op locaties die bij uitstek geschikt zijn om (betaalbaar) te wonen.

5 Wat gaan wij ervoor doen?

De ontwerpprincipes vormen een belangrijke input voor onze eigen omgevingsvisie. Met het doorwerken in de bestemmingsplannen/het omgevingsplan worden de relevante uitgangspunten en ontwerpprincipes in de lokale instrumenten verankerd. Het lokale omgevingsbeleid is uiteraard leidend voor de uiteindelijke locatie-ontwikkeling.

De Verstedelijkingsstrategie is onderdeel van de Groene Groei opgave van de Groene Metropoolregio. Door strategische positionering van bestuurlijke en ambtelijke capaciteit binnen deze opgave zoeken wij draagvlak en adequate prioritering en ondersteuning van kansrijke Rhedense ontwikkelingen.
In fase 2 'Gebiedsuitwerkingen' van de Verstedelijkingsstrategie zullen wij participeren in de gebiedsuitwerking Veluwe.
Met de gehanteerde aanpak kan de regio er in slagen partners (provincie, Rijk) te overtuigen de samenwerking te verstevigen en langjarig te investeren in de Groene Metropoolregio.

6 Wat gaat het kosten?

De kosten van het traject worden gedragen door alle deelnemende partners (bijdragen van de regio's, provincies en het Rijk). De gemeentelijke bijdrage aan de Verstedelijkingsstrategie is verwerkt in de gevraagde bijdrage voor de opgave Groene Groei van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, welke voorligt in de begrotingsbehandeling in het najaar.
De samenwerking na het akkoord zal leiden tot gerichte en gezamenlijk afgewogen onderzoeken, investeringen en ontwikkelingen bijvoorbeeld in mobiliteitsoplossingen en ontwikkellocaties. In veel gevallen is daarbij het budgetrecht van de raad van toepassing. Indien van toepassing komen wij voor kaderstelling bij uw raad terug.

7 Wat zijn de risico's?

Er zijn in deze fase nauwelijks risico's.
Inhoudelijk bevestigt het Verstedelijkingsconcept het belang van 'groene waarden' en de wens om de kwaliteit van de leefomgeving waar mogelijk te verbeteren.
In financieel opzicht is het commitment van de gemeente Rheden vooralsnog beperkt tot haar financiële bijdrage aan de Groene Metropoolregio.
Wellicht dat het tempo van realisatie van de woningbouwopgave vertraagd wordt door vertraging bij de regeringsformatie.

8 Wat is het draagvlak voor dit voorstel?

Het Verstedelijkingsconcept waarin de ontwerpprincipes centraal staan is bovenal een belangrijke basis voor de samenwerking tussen de partners (Rijk, provincie en beide regio's). Binnen de regio's en bij de provincies en het Rijk bestaat groot commitment voor de versterking van deze samenwerking.

Het afwegingskader komt op lokaal niveau in beeld bij locatiekeuzes en nadere uitwerking. Bij deze besluitvorming is inwonersparticipatie van toepassing.
Bij het opstellen van de Verstedelijkingsstrategie zijn daarom inwoners niet direct betrokken. Wel zijn regionale stakeholders zoals private partijen en maatschappelijke organisaties) geïnformeerd over de strategie. De provincie Gelderland heeft in het gehele gebied op inhoudelijke vraagstukken een inwonerpeiling uitgevoerd (zie Bijlage). Dit geeft op hoofdlijnen inzicht hoe inwoners denken over de uitdagingen bij verstedelijking en hoe zij die prioriteren. Dergelijke uitkomsten kunnen bouwsteen zijn voor (het gesprek over) verdere gebiedsuitwerkingen en lokale toepassing.

9 Hoe en met wie wordt er gecommuniceerd?

Vanaf de contourennotitie is met regelmaat informatie gedeeld over de te doorlopen stappen en het belang van deze samenwerking. Via regionale (raads)bijeenkomsten, webinars en lokale sessies zijn gemeenten geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject. Op 18 mei 2021 is de gemeenteraad geconsulteerd over de ontwikkeling van de Verstedelijkingsstrategie.
In het vervolgtraject is met name rondom belangrijke mijlpalen (behandeling BO Leefomgeving en BO MIRT, ondertekening Verstedelijkingsakkoord) externe communicatie voorzien.

11 Wordt er een evaluatie uitgevoerd?

Aan dit besluit is geen evaluatie verbonden.
Binnen de gestelde kaders kunnen de colleges (in regionaal verband) werken aan afspraken met het Rijk over de beoogde verstedelijking en de daarbij horende condities (zoals volgordelijkheid, financiering en rolneming) op het gebied van leefomgeving, bereikbaarheid en economie. Wanneer de concept-afspraken gereed zijn stellen alle colleges deze vast, waarna ze worden bekrachtigd in het BO-MIRT (eind november 2021).
Na het sluiten van het Verstedelijkingsakkoord worden de colleges, raden en staten verder geïnformeerd over de strategie, het akkoord de uitkomsten van het overleg en de vervolgstappen. Indien in het akkoord zaken worden afgesproken die raken aan budgetrecht of leiden tot beleidsrijke wijzigingen, wordt de raad hierbij betrokken voordat besluitvorming plaatsheeft.

Op basis van het akkoord wordt verder samengewerkt in gebiedsgerichte uitwerkingen (in de acht deelgebieden), waar wij daadwerkelijk tot ruimtelijke ontwerpen komen waar belangen worden afgewogen. De samenhang van deze gebiedsuitwerkingen met andere lopende ruimtelijke trajecten is nog een punt van aandacht. Waar mogelijk worden doelen gecombineerd, om daarmee losse trajecten en bestuurlijke drukte te voorkomen.

Bijlagen:
- 20210630 Verstedelijkingsstrategie ANF Verstedelijkingsconcept (deel 1).
- 20210630 Verstedelijkingsstrategie ANF werkwijze en gebiedsuitwerking deel 2).
- 20210628 onderzoek Kieskompas Verstedelijkingsstrategie ANF (ter informatie).

De Steeg, 13 juli 2021

Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester.

Nadja Renkema,
secretaris.